

рівень. В подальшому необхідно розглянути механізми запровадження контролінгу на вітчизняних підприємствах, проаналізувати проблеми, які при цьому виникають та запропонувати рішення щодо їх нівелювання.

Список літератури: 1. Хан Д. Планирование и контроль. Стоимостно-ориентированные концепции контроллинга / Д. Хан, Х. Хунгенберг : [пер. с нем. ; под ред. Головача Л. Г., Лукашевича М. Л. и др]. - Финансы и статистика, 2005. – 928с. 2. Манн Р., Контроллинг для начинающих / Р. Манн, Э. Майер.— М.: Изд-во «Финансы и статистика», 2004. — 301 с.

О.О. Куліш, студентка НТУ «ХП», Харків

Н.Б. Токар, ас. НТУ «ХП», Харків

ОБЛІКОВА ОЦІНКА СУМНІВНОЇ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ТА ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ РЕЗЕРВУ СУМНІВНИХ БОРГІВ

Дебіторська заборгованість, як частина оборотного капіталу підприємства, відіграє важливу роль у господарському обороті. Вона дозволяє довести до логічного завершення операційний цикл, тобто здійснити реалізацію продукції, робіт та послуг, залучити покупців шляхом надання відстрочення платежу в умовах обмежень для реалізації продукції. Але через несвоєчасну сплату заборгованості (або несплату взагалі) в період кризових ситуацій загострюються взаємовідносини між суб'єктами реального сектору економіки, зростає питома вага дебіторської заборгованості серед інших активів підприємства, в наслідок чого погіршується фінансовий стан. Все це може призвести до банкрутства та ліквідації підприємства.

Саме тому проблеми регулювання оптимального обсягу дебіторської заборгованості та режиму її інкасації, визначення умов для визнання сумнівної заборгованості є актуальними на теперішній час. Вирішення цих питань надасть змогу покращити рівень та якість обліково-аналітичної інформації для прийняття антикризових управлінських рішень.

Таким чином, метою роботи є дослідження обліку сумнівної та безнадійної дебіторської заборгованості з урахуванням норм Податкового

кодексу та розгляд пропозицій щодо визначення величини резерву сумнівних боргів. Проблемами відображення в обліку сумнівної дебіторської заборгованості займалися Бутинець Ф.Ф., Кірейцев Г.Г., Малюга Н.М., Пушкар М.С., Жук В.М., Хендриксен Є.С., Гальперин Я.М. Фінансові аспекти антикризового управління підприємством розглянуті в наукових роботах Лігоненко Л.О., Галенко О.М.

Поняття сумнівної заборгованості визначено в П(С)БО 10 як сумнівний борг, можливість стягнення якого ще не втрачено, але є підстави вважати, що він може перетворитися у безнадійний [1].

Безнадійна заборгованість визначається як поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує впевненість про її неповернення боржником або за якою минув строк позивної давності (за Цивільним кодексом України три роки або 1095 днів, протягом яких кредитор може звернутися до суду з вимогами про стягнення боргу з боржників) [2].

У зв'язку із редакцією Податкового кодексу України у 2012 році відбулися певні зміни в обліку сумнівної та безнадійної заборгованості, а саме: скасовано досудовий порядок претензійної роботи щодо невиконання господарських договорів (при затримці сплати боргу більше ніж 90 календарних днів) та змінено алгоритм розрахунків стосовно оподаткованого прибутку у випадках несвоєчасного погашення боргів [3].

Проблема облікової оцінки дебіторської заборгованості полягає в тому, що стандарт не дає рекомендацій щодо визначення первісної та чистої реалізаційної вартості дебіторської заборгованості. Саме наявність достовірної оцінки первісної вартості заборгованості впливає на визначення величини резерву сумнівних боргів – одного із інструментів впливу на фінансовий результат.

П(С)БО 10 передбачає три окремих методи визначення величини резерву сумнівних боргів. Вибір підприємством будь-якого з них залежить від очікувань щодо майбутніх вигод, пов'язаних із використанням активу, та розумінням обставин, які найбільшим чином впливають на виникнення

сумнівної заборгованості. Отже, для визначення сумнівності підприємство:

- або застосовує коефіцієнт сумнівності на підставі визначення питомої ваги безнадійних боргів у чистому доході;
- або безпосередньо розглядає платоспроможність дебіторів за наявності відповідних відомостей;
- або застосовує коефіцієнт сумнівності на підставі класифікації дебіторської заборгованості за строками непогашення.

У П(С)БО 10 зазначається: «Визначена на основі класифікації дебіторської заборгованості величина сумнівних боргів на дату балансу становить залишок резерву сумнівних боргів на ту саму дату». Встановлена рекомендація передбачає щорічне донарахування дебетового залишку на бухгалтерському рахунку 38 «Резерв сумнівних боргів» до величини визначеного резерву, що є неможливим при розрахунку коефіцієнту сумнівності за методом визначення питомої ваги безнадійних боргів у чистому доході. У такому випадку обліковий залишок резерву збільшується на величину визначеного резерву. Причина різниці в облікових підходах пояснюються тим, що баланс складається на момент часу, а звіт про сукупний дохід – за період часу.

Як висновок, слід відмітити, що уточнення визначення первісної та чистої вартості реалізації дебіторської заборгованості сприятиме консенсусу в обліку активів і доходів; а розробка та нормативне закріплення загальноприйнятої методики визначення сумнівних боргів сприятиме зменшенню кількості спотворень у фінансових результатах організації, що є важливим для прийняття антикризових управлінських рішень.

Список літератури: 1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» [Електронний ресурс]: [в редакції Наказу Мінфіну України №627 від 27.06.2013] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua> 2. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс]: [Редакція від 6.11.2014, підстава 1206-18] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua> 3. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]: [Редакція від 8.11.2014, підстава 1690-18] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua> 4. *Іванова Л.Б.* Облік заборгованості в антикризовому управлінні суб'єктів реального сектору економіки в контексті новацій Податкового кодексу України //Формування ринкових відносин в Україні. - №1 (128), 2012. 5. *Сфіменко Т.І.* Сумнівна дебіторська заборгованість: формування облікової політики // Економіка. Управління. Інновації. - №1 (11), 2014. 6. *Пушкар М.С.* Метатеорія обліку або якою повинна стати теорія: Монографія / М.С. Пушкар – Тернопіль: Карт-бланш, 2007. – 359 с.